

קונטרס

נועם שיח

שיעורי

הגה"צ אבדק"ק זר"מ

קראסנא

שליט"א

שיחה נעימה

לפרשת בהעלותך

דבר הלכה

בדין קריאת שטרי הדיוטות בשבת (ב)

גליון קנ"ו

שיעורי הלכה

ולקט שיעורי אגדה

הגה"צ אבדק"ק ור"מ שליט"א

בבית מדרשינו
קהל עדת קראסנא
ב"פ יצ"ו

עץ "חיים" הוא למתזיקים בה

ה"ה הרבני הנגיד

מו"ה חיים הלוי מייזעלס הי"ד

לעילוי נשמת הוריו

מו"ה ר' יעקב ארי' בן מו"ה ר' מרדכי צבי הלוי ע"ה

גלב"ע כ"ח אב שנת תשס"א לפ"ק

וזוגתו מרת **צירל** בת מו"ה ר' משה הלוי ע"ה

נלב"ע י"ז חשוון שנת תש"נ לפ"ק

ת.נ.צ.ב.ה.

**אפשר להשיג הגליון
בבית מדרשינו**

לקבל הגליון באימעייל, להערות
ולהארות, נא לפנות

noiyamsiach@gmail.com

לתרומות ולנדבות נא לפנות
לאימעיל הנ"ל
וזכות הרבים יהא תלוי בו

כל הזכויות שמורות

Copyright 2025 ©

תוכן הענינים

ג דרוש לפרשת בהעלותך

ו שיחה נעימה

דבר הלכה

ט עצה טובה האיך יהא מותר לקרוא מתוך הכתב בשבת
כשזה לצורך מצוה

י האם מותר לקרוא בשבת איגרות שלומים

יב האם מותר לפתוח בשבת מכתב שהגיע מחוץ לתחום

יד האם מותר לפתוח או לקרוע את הענוועלא'פ
כדי לקרוא את המכתב שנשלח בשבת

דרוש לפרשת בהעלותך (ולשמחת הנישואין)

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לַחֲבֵב בֶּן רְעוּאֵל הַמִּדְיָנִי חֹתֵן מֹשֶׁה נֹסְעִים אֲנַחְנוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
אָמַר יְהוָה אֲתָן לָכֶם לָכֶה אֲתָנוּ וְהִטְבְּנוּ לָךְ כִּי יְהוָה דָּבָר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל.
וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא אֵלָךְ כִּי אִם אֶל אֶרְצִי וְאֶל מוֹלְדָתִי אֵלָךְ. וַיֹּאמֶר אֵל נָא תַעֲזֹב
אֲתָנוּ כִּי עַל כֵּן יִדְעָתָּ חֲנֻתָנוּ וְהָיִיתָ לָנוּ לְעֵינִים. וְהָיָה כִּי תֵלֵךְ עִמָּנוּ
וְהָיָה הַטוֹב הַהוּא אֲשֶׁר יִיטִיב יְהוָה עִמָּנוּ וְהִטְבְּנוּ לָךְ. (במדבר י' - כט, ל, לא, לב),

ברש"י הק' (ד"ה והיה הטוב ההוא) מבאר
הטובה שהטיבו לו, כשהיו ישראל
מחלקין את הארץ היה דושנה של יריחו
ת"ק אמה על ת"ק אמה והניחוהו מלחלוק,
אמרו מי שיבנה ביהמ"ק בחלקו הוא
יטלנו, ובין כך ובין כך נתנוהו לבני יתרו
לגור שם, שנאמר (שופטים א' ט"ז) ובני קיני
חותן משה עלו מעיר התמרים וגו', ע"כ.

בפרשת השבוע (במדבר י' כ"ט-ל'-ל"א-ל"ב)
ויאמר משה לחבב בן רעואל
המדיני חתן משה נסעים אנחנו אל המקום
אשר אמר ה', לכה אתנו והטבנו לך כי ה'
דבר טוב על ישראל, ויאמר אליו לא אלך
וגו', ויאמר אל נא תעזוב אתנו וגו' והיה
כי תלך עמנו והיה הטוב אשר ייטיב ה'
עמנו והטבנו לך.

בארץ ישראל יכולין לזכות לכל הע"ב מדות של חסד

חסדים טובים וקונה הכל, כי יש סך הכל
ע"ב מיני חסדים כמנין חס"ד, י"ז
העליונים הם בסוד כמנין טו"ב, הגנוז מן
האדם שאי אפשר ליהנות מהם עדיין עד
לעתיד לבוא במהרה בימינו, והוא רב

וראיתי בס' אלופי יהודה שכ' לפרש
הפסוקים הללו באופן נפלא,
בהקדם מה שכ' בספה"ק בני יששכר
(תשרי, מאמר י' אות ג') מכתבי האריז"ל בכונת
ברכה ראשונה בשמונה עשרה, גומל

טובך אשר צפנת ליראיך, ונ"ה מדות של חסד תחתונים הם הקנויים ליהנות מהם בעולם הזה.

וזה מ"ש בשמו"ע גומל חסדים טובים שהם מנין טו"ב, היינו הי"ז העליונים המה מוסרים ומובדלים מן האדם (עי' רש"י (תענית י"א). שמפרש לשון הפסוק (בראשית כ"א ח') ויגדל הילד ויגמל, שזה לשון הפרשה והבדלה), וקונה הכ"ל שזה בגימט' מספר נ"ה, המה קנויים

לעולם הזה, עכל"ק.

ועי' באמרי נועם (פ' לך לך) שמחדש דבארץ ישראל יכולים לזכות גם לאותן י"ז בחינות של חסד לטו"ב הצפון, ולא לבד למספר ה"ן (55), אלא גם למספר טו"ב, ופירש בזה מה שכל רש"י עה"פ (בראשית י"ב א') 'לך לך', להנ'אתך ולטו"ב'תך, [היינו שע"י שתלך לארץ ישראל יהיה להנאתך ולטובתך, שתזכה גם למנין טו"ב שבמידות החסד].

ביאור נפלא בדין ודברים בין משה רבינו ויתרו

הגנוז שיכולין לזכות לזה בארץ ישראל הוא שייך כמובן רק לישראל ולא לגרים, וע"כ לא רצה יתרו ללכת עמהם, עד שהבטיח לו משה רבינו ואמר, 'אל נא תעזוב אותנו וגו', והיה הטו"ב שהוא אשר ייטיב ה' עמנו דווקא, היינו שגם אותו הטו"ב שגנוז רק בשבילנו לבד, ג"כ 'הטבנו לך', שתזכה גם אתה לשמחה בכל הטו"ב, ובזה התפייס יתרו והסכים ללכת עם ישראל, עי"ש.

ועפי"ז כתב האלופי יהודה בפרשתן לבאר דברי משה רבינו שאמר ליתרו 'לכה אתנו והטבנו לך', דהמפרשים מקשים מה הוסיף משה ליתרו לשדל אותו שיסכים לילך עמהם אחר שכבר אמר לא אלך, ומבאר שבתחילה אמר משה ליתרו לכה אתנו, שיזכה לחסד של הקב"ה רק כמספר העולה בתיבת לכ'ה (55), כי ה' דיבר טו"ב (רק) על ישראל, היינו שהטו"ב

ביאור בדברי חז"ל 'לא טוב היות האדם לבדו'

כתיב (דברים י"א כ"א), אבל בחוצה לארץ לא, כיון דאמרי ליה מקדמי ומחשכי לבי כנישתא, אמר היינו דאהני להו,

והנה בגמ' (ברכות ח.) איתא, אמרו ליה לרב יוחנן איכא סבי בבבל, תמה ואמר, למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה

ומעשים טובים וגידלו בהם בנים ובני בנים עוסקים בתורה וביראת ה', ודאי שעתידין להיקבע בארץ ישראל, עכ"ד.

וא"כ לפי"ז בתי בני ישראל אלו המתנהגים בקדושה וטהרה בחוץ לארץ, יש להם עכשיו כבר דין ארץ ישראל כמבואר במהרש"א, ויכולין לזכות גם בחוץ לארץ להי"ז מדות של חסד.

ובזה מבואר הפסוק (בראשית ב' י"ח) לא טו"ב היות האדם לבדו, היינו שכשהאדם הוא לבדו בלא אשה אינו זוכה לבחינה של חס"ד במספר טו"ב, וזה מה שמבואר בגמ' (יבמות ס"ב:) כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא טו"ב'ה.

אבל כשזוכין בס"ד למצוא זיווג הגון וזוכין לבנות בית נאמן בישראל אז אומרין עליו כמבואר בגמ' (יבמות ס"ג) מצא אשה מצא טו"ב, שבבניית בית כשר ונאמן בישראל מוצא גם את בחינות החסד של מספר טו"ב.

ולכאורה צריך להבין תירוץ הגמ' מה אהני לאנשי בבל דמקדמי ומחשכי לבי כנישתא.

ופי' המהרש"א (שם) עפ"י הגמ' במגילה (דף כ"ט.) דעתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבל שיקבעו בארץ ישראל, **שגם בחוץ לארץ יש לבתי כנסיות דין ארץ ישראל ונחשב כאילו הם על האדמה שבארץ ישראל ע"ש העתיד**, ולכן גם הם כלולים בברכה של אריכות ימים, עי"ש.

וידוע מה דמיתאמרא משמיה דהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, (הובא בס' פתגמין קדישין אות כ"ו) **דגם בתי בני ישראל שמתנהגים בהם בקדושה וטהרה עתידין שיקבעו בארץ ישראל**, והלא דברים ק"ו ומה בתי כנסיות המיוחדים רק לכמה שעות ביום לתורה ולתפלה יקבעו בארץ ישראל על אחת כמה וכמה בתי ישראל אשר התנהגו בתוכם בקדושה וטהרה וקיימו שם מצות

שיחה נעימה

ומפ' מרן החתם סופר זי"ע (חת"ס פר' נשא, דף כ"ו ד"ה ומזה) **כי עבודת הלויים לשאת משכן ה' וכליו מישך שייכא לעבודת בני ישראל במצרים**, והביאור בזה מחדש החתם סופר דהא דידוע ששבט לוי לא נשתעבדו במצרים הטעם היה משום דסופן לשאת משכן ה' וכליו, ובזה מובן היטב השייכות של השוטרים להבאת העגלות לבני לוי, שכמו שהקילו הנשיאים מעל משא בני ישראל בעבודת מצרים כמו כן ראוי להנשיאים להקל ממשא הלויים במשכן ה', כי זה חלף זה, לכן התאמצו הנשיאים והביאו העגלות לבני לוי להקל מעליהם משא המשכן וכליו.

ובזה גמרו במה שהתחילו לעשות במצרים להקל העבודה מעל ישראל וכן להקל העבודה ממשא הלויים, ואין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה.

וזזהו מה שפרש"י ויקריבו נשיאי ישראל וגו', דלפי שנשיאי המטות היו שוטרים במצרים והיו מוכים בשביל

בפרשת נשא (במדבר ז' ב'ג') כתיב, ויקריבו נשיאי ישראל וגו' הם נשיאי המטות וגו', **ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות צב ושני עשר בקר**, עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד, ויקריבו אותם לפני המשכן, פרש"י (בד"ה הם נשיאי המטות) שהיו שוטרים עליהם במצרים והיו מוכים עליהם שנאמר (שמות ה' י"ד) ויכו שוטרי בני ישראל וגו', **ולכן היה שכרם שנעשו נשיאי המטות**, ובהמשך פרש"י (בד"ה ויקריבו אותם לפני המשכן) שלא קבל משה מידם עד שנאמר לו מפי המקום, ע"כ.

והנה העגלות שהקריבו הנשיאים היה כדי להקל על בני גרשון ומררי בעת נשיאת קרשי המשכן וכליו שזה היה עבודתם.

ויש להבין מה השייכות בזה שהיו שוטרים במצרים והוכו עליהם שקבלו את שכרם שנעשו נשיאי המטות, והקב"ה אמר למשה שיקבל מהם את העגלות לנשיאת קרשי המשכן.

משה רבינו את יום השבת למנוחה לישראל, ואח"כ כשצוה הקב"ה לשמור את השבת שמח משה שמחה גדולה, וע"ז נאמר ישמח משה במתנת חלקו.

והנה גזירת פרעה אח"כ שבני ישראל יקוששו קש לתבן ולא יתנו להם כלל תבן, **הכוונה היתה שיהיו בני ישראל מוכרחים לעבוד גם בשבת**, כי גם מעיקרא כשנתנו להם תבן ללבון הלבנים היו מוכרחים לעבוד עבודת פרך בכל הזמן שהיה להם, וע"כ כשיהיו צריכים גם ללקט את התבן היו מוכרחים לקושש את התבן בכל השבת שיהיה להם מספיק לכל השבוע.

וא"כ המסירות נפש של השוטרים עבור בני ישראל במצרים היה בשני דברים, אחד שלא יעבדו כ"כ בפרך, והשני שלא יעבדו בשבת לקושש תבן ולא יבטלו את המנוחה הזאת שנתן להם משה, ולכן לא יכלו להשלים את מנין הלבנים שהיו צריכין לבנות, וע"ז הם הוכו ע"י הנוגשים המצריים.

ולכן קבלו שכר זה שנאצל על שוטרים אלו רוח קדושה של משה רבינו, כי הם שמרו את יום המנוחה שקבע להם משה לישראל, ע"כ.

ישראל להקל עליהם מעבודת הפרך, לכן זכו גם כן להיות אלו שהקריבו את העגלות לבני לוי להקל עליהם ממשא המשכן וכליו.

מרח החתם סופר זי"ע (תורת משה, פר' שמות, דף ט"ז בד"ה ויכו) מבאר עה"פ (שמות ה' י"ד) ויכו שוטרי בני ישראל אשר שמו עליהם נוגשי פרעה, פרש"י השוטרים ישראלים היו, וחסים על חבריהם מלדחקם, וכשהיו מביאים הלבנים לנוגשים שהם מצריים והיה חסר מן הסכום, היו מלקין אותם על שלא דחקו את עושי המלאכה, **לפיכך זכו אותם שוטרים להיות סנהדרין ונאצל מן הרוח אשר על משה והושם עליהם וכו' ע"ש**.

ויש להבין אמאי קבלו דוקא שכר זה, היינו שזכו שהרוח דקדושה של משה רבינו נאצל עליהם.

ומבאר, עפ"י מה דאיתא במדרש (שמו"ר א' ל"ב) שמשה רבינו כשהגדיל וראה את עבודת הפרך של בני ישראל בצרים, אמר לפרעה שיתן להם לישראל יום אחד מנוחה, כי אם יעבדו שבעה ימים בשבוע הרי יתמוטטו ולא יוכלו כלל לעבוד, **והסכים פרעה לכך ובחר**

להטות שכמ ולסבול עבורו, זוכה לקבל
שכר להיות מהסנהדרין ומהנשיאים.

היוצא לנו מהאמור לעיל, כי אם
יהודי מוסר נפשו למען כלל ישראל

שיעור הלכה

יום ראשון פרשת במדבר כ"ז אייר תשפ"ה

בדין קריאת שטרי הדיוטות בשבת (ב)

ביארנו בשיעור הקודם דיש איסור לקרוא מתוך הכתב בשבת את רשימת האורחים שבדעתו להזמין לסעודות השבת או רשימת הכיבודים שברצונו לכבד, או משום גזירה **דמקח וממכר** שיקרא גם שטרי הדיוטות שזה אסור משום ממצוא חפצך, או משום האיסור **דשמא ימחוק**, והנפק"מ בב' הטעמים אלו הוא שאם מי שקורא ברשימת הכיבודים אינו מי שכתב את הרשימה וכדו', שמשום שמא ימחוק ליכא כיון שאינו יכול לשנות את הרשימה משא"כ מי שכתב את הרשימה יש חשש של שמא ימחוק, אבל האיסור של שטרי הדיוטות יש גם באופן זה.

אבל במג"א (סי' ש"ז ס"ק י"ז) מבואר דבאופן **שהקריאה הוא לצורך מצוה אין בו משום חשש** שטרי הדיוטות, דהא חשבונות של מצוה מבואר בסי' ש"ו דמותר, ולפי"ז שמש ביהמד"ר שרוצה לקרוא את רשימת הכיבודים והוא אינו האחראי לרשימת שנכתבה א"כ ליכא חשש שמא ימחוק, מותר לו לקרוא מתוך הרשימה, וכן בשמחת ברית מילה וכדו' באם השמש הוא הקורא מתוך הכתב מותר לו לקרוא, **משא"כ הבעל שמחה אסור** לקרותו משום חשש שמא ימחוק, ע"כ.

עצה טובה האיך יהא מותר לקרוא מתוך הכתב בשבת כשזה לצורך מצוה.

הפמ"ג (סי' ש"ז ס"ק י"ז) מחדש בשם הרשב"א דאם ב' אנשים קורין את הרשימה ביחד **ליכא למיחש דשמא ימחוק**, כמו שמבואר בשו"ע בסי' רע"ה (סעי' ב') דאסור לקרוא בשבת לאור הנר משום החשש דשמא יטה את הנר ויעבור על איסור הבערה או כיבוי, אבל אם ב' אנשים קורין ביחד אין בזה החשש דשמא יטה, משום שאחד יזכיר לשני

את האיסור, כמו כן הרשימת הכיבודים אם שנים קורין אותן ביחד אין החשש דשמא ימחוק.

ולכן אם בעל השמחה שכתב את רשימת הכיבודים וכן גבאי ביהמ"ד (באופן שהוא מסדר ונותן העליות למי שרוצה) שהכין את רשימת הכיבודים לעליות בס"ת וכדו' שביארנו בשיעור הקודם שאסור להם לקרות ברשימה זו בשבת משום האיסור דשמא ימחוק, **אבל אם קורא את הרשימה ביחד עם עוד אחד מותר להם לקרות ברשימה זה**, והרי את האיסור דשטרי הדיוטות ליכא הכא דזה לצורך מצוה, וגם האיסור דשמא ימחוק ליכא, דאחד יזכיר לשני דאסור למחוק.

האם מותר לקרוא בשבת איגרות שלומים

המחבר בשו"ע (סי' ש"ז סעי' י"ג) כ', שטרי הדיוטות דהיינו שטרי חובות וחשבונות ואיגרות **של שאלת שלום, אסור לקרותם**, ואפילו לעיין בהם בלא קריאה אסור, ע"כ.

והמג"א (ס"ק כ') כ' בשם הרא"ש (גיטין רפ"ח) **דאם מקפיד על איגרת שלא לצור על פי צלוחיתו אסור לטלטלו**, ע"כ, ולפי"ז ה"ה אם שטרות אלו הם חשבונות שונים או איגרת שהיא חשובה לו, אסור אפילו לטלטל ניירות אלו, **משום דהוי מוקצה מחמת חסרון כיס**, וכן הדין לגבי ביל"ס של עלעקטריק או סטעיטמענט' מהבאנ'ק ג"כ מוקצים ואסור ליגע בהן.

והא דכתב המחבר דאפילו איגרות של שלום אסור לקרותם בשבת ואפילו לעיין בהם אסור, מבואר ברא"ש דטעם האיסור הוא משום דשמא יקרא בשטרי הדיוטות.

וגם בזמנינו מצוי דבר זה, שהילדים שולחים מכתב אגרת שלומים להורים כגון בחודשים שהם שוהים במחנות הקיץ (קאנטרי), עפ"י פשטות יש איסור לקרוא במכתבים אלו בשבת, ויבואר עוד להלן.

והנה בענין קריאת מכתב יש ב' אופנים הא"ך שקוראים אותו, יש שקורין אותו בפה מלא, ויש שקורין אותו ע"י עיון בלא קריאה בפה, ולכאורה לפי מש"כ המחבר (ריש סי' ש"ו) דהרהור בעסקיו מותר, א"כ היה מקום להתיר עיון במכתבים אלו או בשטרי חשבונות

בלא קריאה בפה דזה נקרא רק הרהור, אבל המחבר כאן כ' מפורש שאפילו לעיין בהם בלא קריאה בפה אסור, וצ"ב.

ומבאר הלבוש (סי"ג) וז"ל, דאע"ג דהרהור בעסקיו מותר ועיון בלא קריאה נחשב כהרהור בעלמא, אפ"ה אי אפשר כשיהרהר ומעיין בהם, שלא ישא ויתן בדברים בעניני השטר, ולכן אסור גם בעיון בעלמא במכתבים אלו, ע"כ, היינו שאמנם הרהור בלבד ללא קריאה התירו אבל עיון מתוך קריאה בכתב אסור, וכ"כ בשאלת יעב"ץ (סי' קס"ב) דלא התירו חז"ל הרהור בעסקיו אלא במחשבה גרידא, אבל לא מתוך הכתב.

ובשו"ע הרב (סעי' כ"א) כ' טעם אחר, וז"ל, לא אמרו שדבור אסור הרהור מותר אלא כשאין הדבר ניכר שמהרהר בחפצים האסורים, אבל כאן שניכר לכל שמהרהר בחפצים האסורים הכתובים בשטר, הרי זה בכלל איסור ממצוא חפצך, וכמו שמטייל בשדהו לראות מה היא צריכה וכו' שאסור בשבת, שניכר לכל שמטייל שם כדי לראות מה היא צריכה, ע"כ.

והנה הרמב"ן (שבת קנ"א.) חולק על דברי האוסרים לקרות אגרות של שלום, וס"ל דהאיסור של שטרי הדיוטות ליכא באגרות שלום, ומותר לקרות בהם בשבת, וכן דעת הראב"ה (ביצה סי' תשמ"ד) וז"ל, כתב שנשלח לו מותר לקרות בו, דמה שאסור לקרות בשטרי הדיוטות הני מילי שטר חוב, וכן כתב אשר מונה בו את אורחיו, דדומה לשטרי חוב שכותב ומונה את אורחיו, הלכך גזרו עליו, אבל שאר כתבים מותר, ע"כ.

אבל הרשב"א (שבת קמ"ט.) חולק עליהם וז"ל, קריאה באגרת שלום בשבת אסור, גזירה משום קריאה בשטרי הדיוטות, דהיינו שטרות של מקח וממכר, ע"כ, וכ"כ בתשובת הרשב"א (ה"ז, סי' שמ"ו) וז"ל, שאלת אם מותר לקרות באגרות שלומים בשבת אם לאו, ואמרת שראית בשם הרמב"ן ז"ל שהיה מתיר, תשובה, דעתי לומר שאסור וכמו שכתבתי במס' שבת, ובמקומי אני עומד, והוא בכלל אין קורין בשטרי הדיוטות, אגרות שלום, ומכל מקום מי שדעתו נוטה לדברי הרמב"ן ז"ל אין כח בדינו למחות בידו, עכ"ל.

והרבינו ירוחם (נתיב י"ב) נוקט בדעה שלישית בענין זה, וז"ל, ונראה דדוקא אגרות שלומים שיש כבר ימים רבים שקבלו וכבר קראו אותן, אסור לקרות בשבת,

אבל מי שקיבל אגרת בשבת נראה דמותר לקרותה, דשמא יש בה דבר שצריך ולא מיקרי שטרי הדיוטות, וכן ראיתי לרבותי נוהגין כן, עכ"ל.

ומבואר בפוסקים שדעת רבינו ירוחם הוא, דאם כבר קרא את המכתב כגון שקבלו מלפני השבת או אפילו שקבלו בשבת ויודע מה שכתוב בתוכה, אסור לקרותה בשבת משום שטרי הדיוטות, **אבל אם קבל מכתב ועדיין לא קראו כלל, מותר לו לקרותה בשבת, דיתכן ויש בו איזה צורך לו.**

וכן נקט המחבר לדינא (סעי' י"ד) וז"ל, לקרות באגרת השלוחה לו, אם אינו יודע מה כתוב בה מותר, ולא יקרא בפיו אלא יעיין בה, ע"כ, ובב"י מבאר הטעם שמאחר שאינו אלא איסורא דרבנן, כדאי הם המתירין לסמוך עליהם אם אינו יודע מה כתוב בהם.

ולפי"ז אם מגיע לו איגרות שלומים מבניו ממחנות הקיץ ואינו יודע מה כתוב שם, אפשר דמותר לקרותו, (ועדיין יש לעיין בזה, דכהיום אם היה צורך דחוף בוודאי היה מתקשר להחזיר ע"י הטעלעפאן קודם שבת, משא"כ בזמניהם שהקשר היה ע"י מכתבים).

ומה שכתב המחבר שלא יקרא האגרת בפיו אלא יעיין בהם, כן כתב בב"י דדעת הרשב"ם הוא דאפילו בשטרי חשבונות ממש, יש לעיין בהם בלא קריאה בפה, אבל הרבינו יונה חולק עליו ואוסר אף עיון בלא קריאה בפה, והכי קיי"ל, ולכן כתב הב"י דאגרות שלומים שאינו יודע מה כתוב בה יש להקל בצירוף שיטת הרשב"ם לקרוא האגרת בלי קריאה בפה.

האם מותר לפתוח בשבת מכתב שהגיע מחוץ לתחום.

המחבר בשו"ע (סעי' י"ד) כ' וז"ל, ואם הובאה בשבילו מחוץ לתחום, טוב להיזהר שלא יגע בו, ע"כ, ומקורו הוא מהמהר"ם מרוטנברג ז"ל.

היינו, שאפילו שהמחבר התיר לקרוא מכתב שהגיע בשבת אם עדיין לא קרא בו שיתכן שיש בזה צורך גדול בשבילו כמבואר לעיל, אפ"ה כשבא מחוץ לתחום צריך להיזהר שלא ליגע במכתב עצמו אלא יפתחנו ע"י עכו"ם והוא יעיין בה.

הט"ז (ס"ק י"ב) **והמג"א** (ס"ק ב') מביאים בשם המהר"ם מינץ (סי' קי"ו) וז"ל, עכו"ם המביא כתב חוץ לעירוב יש דעות חלוקות [אם מותר לקבלו ממנו או אסור], וכו', ועתה באתי לפרש טעם האוסרין, **דחיישינן שמא טרם שעומד השליח לפוש יקח היהודי הכתב מידו**, לכן צריך להניחו על הארץ או על השולחן כדי שיעשה העכו"ם ההנחה, ע"כ.

היינו, שהרי העכו"ם המביא את המכתב עשה עקירה, ואם היהודי יקח את המכתב מידו יעשה ההנחה, ולכן יש להיזהר לומר לעכו"ם שהוא יעשה את ההנחה ע"י שיניחנו על הארץ או על השולחן, (כ"כ בשו"ע הרב סעי' כ"ז).

ובמג"א (שם) בהמשך דברי המהר"ם ממינץ כ' וז"ל, ובאגודה כתב אני נהגתי לומר לאחר לקבלו ולקרותו אולי יש בו צורך נפש, ואם הוא חתום או קשור אני אומר לעכו"ם איני יכול לקרותו כל זמן שאינו פתוח, ע"כ, **ומשמע מדבריו דאסור לומר לעכו"ם לפותחה וכן לקבלו ממנו**.

ובמג"א (שם) כ' לפרש טעם האוסרין לטלטל ולנגוע במכתב שהביא העכו"ם, משום **דס"ל דהוי מוקצה, משום דלא היה דעתו עליו**, ובמוקצה שהביאו מחוץ לתחום אפילו ר"ש מודה דהוי מוקצה, אבל המג"א כ' ועיין מה שכתבתי סוף סימן תקט"ו עי"ש.

ובשו"ע הרב (סעי' כ"ו) כ' וז"ל, ואינו דומה לשאר דבר הבא מחוץ לתחום שאסור לזה שהובא בשבילו ליהנות ממנה עד מוצ"ש, שהטעם הוא משום שמא יאמר לנכרי שיביא לו מחוץ לתחום, **אבל באגרת לא שייך לומר כן**, ועוד שאגרת זו לא הובאה בשבילו שהרי השולח שלחה בשביל עצמו, ולא בשביל אותו ששלוחה לו, עכ"ל.

ובמשנ"ב (ס"ק נ"ו) מסיק להלכה וז"ל, **והאחרונים הסכימו דאין בזה מוקצה כלל** דקדי"ל בסימן תקט"ו דדבר הבא מחוץ לתחום אין בה איסור מוקצה, אפילו למי שהובא בשבילו וכו'.

**האם מותר לפתוח או לקרוע את הענועלא'פ
כדי לקרוא את המכתב שנשלח בשבת.**

בשו"ע הרב (סי' ש"מ סעי' י"ז) **מחדש**, דלא שייך איסור קורע אלא כשמפריד גופים רבים שנתחברו יחד, כגון הקורע בגד שתפרו אותו וחברו החלקים ע"י חוטים, אבל לקרוע נייר שהוא גוף אחד אין בזה משום איסור קורע.

והנה בדרך כלל כשאדם פותח ענועלא'פ הוא קורע אותו דרך השחתה וקלקול, ולכן **דעת הרבה פוסקים** (א"ר ס"ק ל"ב בשם מהרי"ל, חכם צבי סי' ל"ט) **שמותר לכתחילה לפותחו בשבת**, ואין בזה איסור קורע.

אבל דעת הפרי חדש (יור"ד סי' ק"ח) **דיש בזה חשש דאורייתא**, משום דהוה קורע ע"מ לתקן, כי ע"י קריעת הנייר של הענועלא'פ יכול לקרות מה את המכתב שמונח בתוכו, ונמצא שהוא מתקן ע"י הקריעה, ומביא ראיה לדבריו כמו בסותר ע"מ לבנות שלא במקומו עובר על איסור סותר מדאורייתא, ה"ה קורע ע"מ לתקן יש בזה איסור דאורייתא.

ולפי המבואר יוצא דהמחלוקת של החכם צבי והפרי"ח הוא, באם מקלקל חפץ ע"מ לתקן דבר אחר, אם נחשב קלקול ומותר, או שנחשב מתקן ואסור מדאורייתא.

ובביאור הלכה (סי' ש"מ סעי' י"ג) מבאר, דאין כוונת החכם צבי להתיר לכתחילה, אלא שאין בזה איסור תורה אלא אסור מדברי סופרים, כיון דסוכ"ס קורע אפילו בדרך קלקול אסור מדרבנן, **אבל בנו של החכם צבי הגאון היעב"ץ** (ח"ב סי' ק"מ) **כ' שאביו היה מיקל בזה לכתחילה**.

ולהלכה למעשה, המשנ"ב (ס"ק נ"ו) כ', דבמקום צורך גודל יש להקל ע"י עכו"ם, משום שבות דשבות, אבל ע"י עצמו אין להתיר בשום ענין, אבל הסכמת רוב הפוסקים (שו"ע הרב, חיי אדם, חזון איש) להקל בזה, **אבל צריך להיזהר שלא לפותחו במקום שהוא דבוק עם שני ניירות**.

